

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

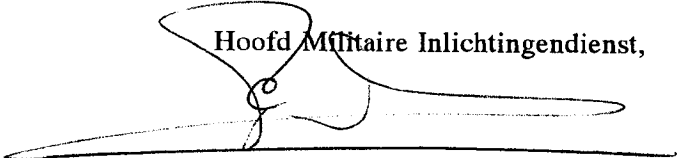
Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/1171	16 mei 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 22/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

P.C. Kok
Commandeur

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/1171 d.d. 16 mei 1995

AAN:

Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. ██████████

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol ██████████ d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGENDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

22/95

(Afgesloten 161200 MEI 1995)

Conclusie/voorzicht

De Kroatische operaties tegen Sector West hebben opnieuw de politieke verdeeldheid in het Servische kamp aangetoond. In de Krajina behoort een nieuwe confrontatie tussen president Martić en premier Mikić tot de mogelijkheden, waarbij laatstgenoemde waarschijnlijk wordt gesteund door de Servische president Milošević. Martić lijkt over relatief veel invloed te beschikken in de Kroatisch-Servische strijdkrachten (SVK). De kans op nieuwe provocaties van SVK-zijde in de Sectoren Oost, Zuid en Noord blijft groot. De Bosnisch-Servische president Karadžić heeft Milošević verantwoordelijk gesteld voor het verlies van Sector West.

Er zijn aanwijzingen dat de Bosnisch-Servische militaire leiding politieke goedkeuring nastreeft voor een grootschalig militair offensief. Vooralsnog lijkt dit laatste echter niet in het belang van Karadžić of Milošević.

In het kader van de strijd in de Bihac-enclave hebben als reactie op Kroatisch-Servische betrokkenheid bij deze strijd, Bosnische eenheden mogelijk voor het eerst operaties uitgevoerd op Kroatisch grondgebied.

De Kroatische president Tuđman heeft aangegeven op termijn een wederzijdse erkenning van zijn land en "Joegoslavië" te verwachten. Overigens ontkende hij dat "enige vorm van confederatie" een bijdrage aan de oplossing van de bestaande problemen kan leveren. Daarmee keert hij zich impliciet tegen de akkoorden van Washington van voorjaar 1994, waarin Kroatië heeft toegezegd een confederatie te zullen vormen met de Federatie van de Bosnische Kroaten en Moslims.

Bosnië-Herzegovina

De Bosnische president Izetbegović heeft opgeroepen tot een speciale zitting van de VN-Veilighedsraad met als doel de VN-benadering van het Bosnische conflict te wijzigen. In dit kader onderstreepte Izetbegović dat zijn regering niets zal doen om landen die de aan UNPROFOR geleverde troepen willen terugtrekken, te weerhouden dit voornemen uit te voeren. Anderzijds stelde hij aan landen die in Bosnië-Herzegovina willen blijven, voor om de samenwerking te intensiveren. Izetbegović gaf geen nadere indicatie over de aard van de veranderingen in het VN-mandaat voor Bosnië-Herzegovina die hem voor ogen

staan. Met de geciteerde uitspraken geeft hij in ieder geval aan dat de Bosnische regering niet gevoelig is voor de dreigementen van een aantal landen, met name Frankrijk en Groot-Brittannië, om hun UNPROFOR-eenheden terug te trekken. Tenminste één UNPROFOR-land, te weten Maleisië, heeft reeds aangegeven dat haar troepen in Bosnië-Herzegovina zullen blijven, ook als anderen hun eenheden terugtrekken. Wellicht hopen Izetbegovic c.s. dat de terugtrekking van westerse landen kan leiden tot groeiende invloed van islamitische landen in UNPROFOR.

Er zijn aanwijzingen dat de opperbevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS), Mladic, toestemming van de Bosnisch-Servische politieke leiding probeert te krijgen voor een grootschalig offensief. Door een dergelijke operatie zou de Bosnische Moslims het militaire initiatief moeten worden ontnomen, het Servische moreel (moeten) worden verbeterd, en recente Bosnisch-Servische kritiek op Mladic's beleid kunnen worden gepareerd. Overigens is tijdens de jongste zitting van het Bosnisch-Servische parlement gebleken dat dit plan van Mladic op verzet onder de parlementariërs stuit. Daarbij kan een rol spelen dat de Bosnisch-Servische politieke leider Karadzic bevreesd is dat Mladic met een succesvol offensief te veel prestige en invloed zou verwerven. In dit opzicht stemmen Karadzic's belangen overeen met die van zijn rivaal, de Servische president Milosevic. Deze geldt evenmin als voorstander van een escalatie van de strijd in Bosnië-Herzegovina, omdat dit de kansen op normalisering van de internationale status van "Joegoslavië" zou verkleinen.

Naar verluidt heeft Karadzic Milosevic verantwoordelijk gesteld voor het recente verlies van de Kroatisch-Servische strijdkrachten (SVK) in de Kroatische Sector West. Hij stelde dat het "gebrek aan eenheid" in het Servische kamp de Kroatische strijdkrachten (HV) de gelegenheid heeft geboden voor de operatie tegen Sector West. Bovendien zouden de VRS als gevolg van de "Joegoslavische" boycotmaatregelen over onvoldoende middelen beschikken voor een tegenaanval. Karadzic riep het Kroatisch-Servische parlement nogmaals op te besluiten tot volledige integratie met de Bosnisch-Servische republiek. Deze uitspraak moet worden gezien tegen de achtergrond van de rivaliteit tussen Karadzic en Milosevic. Eerstgenoemde stelt reeds geruime tijd dat Milosevic de belangen van de Bosnische en Kroatische Serviërs opoffert aan zijn streven naar opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië". Tevens geeft hij met zijn verwijzing naar verdeeldheid in het Servische kamp een verklaring voor het uitblijven van een militaire reactie op de Kroatische successen in Sector West, waarmee hij aanvankelijk bedreigd had.

Karadzic's hernieuwde oproep tot staatkundige integratie met de Kroatische Serviërs bevestigt het vermoeden dat dezen tot dusverre daartoe niet bereid zijn geweest. Sommige Kroatisch-Servische leiders, en met name Karadzic's ambtgenoot Martić, delen wel zijn verzet tegen de politiek van Milosevic, maar zijn vermoedelijk niet bereid de Servische president te provoceren met volledige integratie van de Kroatisch- en Bosnisch-Servische gebieden.

De activiteiten van de VRS hebben zich sinds de Kroatische operatie in Sector West vooral beperkt tot aanvallen in de zogenaamde "Posavina-corridor", de enige verbinding tussen de door de VRS beheerste gebieden in oost- en west-Bosnië. Er was enige tijd sprake van Servische pogingen deze corridor te verbreden. De afgelopen dagen hebben de VRS zich echter beperkt tot artilleriebeschietingen op Bosnische en Kroatische stellingen en burgerdoelen in de omgeving. Er zijn aanwijzingen dat dit met name verband houdt met het feit, dat de VRS de afgelopen tijd in de Posavina-corridor onverwacht grote personele verliezen hebben geleden.

Overigens zijn er recente berichten dat de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO) bij Orasje, in het uiterste noorden van Bosnië-Herzegovina, onlangs versterkingen hebben gekregen uit Kroatië zelf, met name zware wapens. Deze meldingen zijn nog niet bevestigd, maar zijn alleszins aannemelijk. Orasje en omgeving liggen volledig geïsoleerd van andere HVO-stellingen, maar liggen wél aan de grens met Kroatië zelf. De afgelopen weken hebben de (Bosnische) Serviërs veel artillerievuur uitgebracht op Orasje, niet alleen in het kader van hun pogingen om de aangrenzende Posavina-corridor te verbreden, maar ook als vergelding voor het Kroatische optreden tegen Sector West. Denkbaar is dat de HV, die zoals bekend in Herzegovina directe bijstand verlenen aan de HVO, ook bij Orasje de HVO versterken. Overigens melden (Bosnisch-)Servische media dat de HVO vanuit Orasje tevens offensieve operaties uitvoeren. Deze meldingen zijn echter minder waarschijnlijk.

Naar verluidt hebben eenheden van het Bosnische Vijfde Korps, dat in de westelijke enclave rond Bihac strijd levert tegen troepen van het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic en tegen VRS en SVK, aanvallen uitgevoerd in de richting van de Kroatisch-Servische plaats Slunj (Sector Noord). De VN heeft bevestigd dat Bosnische eenheden tweemaal een uitval hebben gedaan in de richting van de plaats Komesarac, ten oosten van Slunj. Daarbij zouden wapens van de SVK zijn buitgemaakt en militairen krijgsgevangen zijn genomen. Dergelijke operaties kunnen zijn bedoeld als vergelding voor de steun van de SVK aan Abdic, dan wel als ondersteuning van Kroatische operaties tegen de SVK. Voorzover bekend is dit de eerste bevestigde melding over grensoverschrijdende operaties van de Bosnische strijdkrachten.

De VRS hebben gemeld begin mei een Bosnische helikopter van het type Mi-8/17 HIP te hebben neergeschoten bij Zepa (oost-Bosnië). Daarbij zouden twaalf doden en elf gewonden zijn gevallen, voor een deel Bosnische officieren. Bosnische media hebben het bericht niet bevestigd, maar wél melding gemaakt van eenzelfde aantal slachtoffers dat in dezelfde periode in Zepa is gevallen. Bekend is dat de Bosnische strijdkrachten beschikken over een (relatief klein) aantal HIPs. Denkbaar is derhalve dat het Servische bericht op waarheid berust. Dit onderstreept dat ook de Moslims in voorkomend geval het verbod op militaire vluchten boven Bosnië-Herzegovina schenden.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft in een recente rede wederzijdse erkenning van de betrokken staten de basis genoemd voor een duurzame vrede in het voormalige Joegoslavië. Met name de normalisering van de Servisch-Kroatische betrekkingen is in de visie van Tudjman van wezenlijk belang. Tudjman zei erop te vertrouwen dat het uiteindelijk tot zo'n normalisering zal komen. Hij benadrukte verder dat de uiteindelijke oplossing voor de problemen zijns inziens niet ligt in de vorming van "een Joegoslavische confederatie, of welke confederatie dan ook".

Met deze uitspraak neemt Tudjman met name stelling tegen suggesties van vooral "Joegoslavische" zijde over een mogelijk confederatief staatsverband van (een aantal) voormalige Joegoslavische deelstaten. De verwerping van iedere vorm van confederatie kan echter ook gezien worden als een verwijzing naar de akkoorden van Washington van voorjaar 1994. Daarin heeft Kroatië, zoals bekend, toegezegd een confederatie te zullen vormen met de Federatie van de Bosnische Kroaten en Moslims. Met name in meer nationalistisch georiënteerde Kroatische politieke kringen is de vrees geuit dat deze confederatie de vorming van een Groot-Kroatische staat zal doorkruisen. De verklaring van Tudjman lijkt erop te wijzen dat hij de in de akkoorden van Washington voorziene confederatie slechts als een tijdelijke oplossing beschouwt.

Overigens is het opmerkelijk dat Tudjman een normalisering van de Servisch-Kroatische betrekkingen verwacht, met name in het licht van de recente gevechten. Dit zal ongetwijfeld nieuw voedsel geven aan eerdere speculaties over geheime afspraken tussen Tudjman en Milosevic inzake een politieke regeling met betrekking tot (delen van) zowel Bosnië-Herzegovina als Kroatië.

De afgelopen dagen is herhaaldelijk sprake geweest van gewapende incidenten aan de grens van Sector Oost (oost-Slavonië). De HV, die in het kader van de operatie tegen Sector West (west-Slavonië) tevens posities hadden ingenomen in de gedemilitariseerde zone rond de andere Sectoren, hebben inmiddels aangekondigd zich uit deze posities terug te zullen trekken. De genoemde beschietingen komen in vrijwel alle gevallen van Servische zijde. Zij houden voor een deel verband met het feit dat, zoals ook uit VN-rapportages blijkt, in de praktijk tot dusverre nauwelijks sprake is geweest van daadwerkelijke terugtrekking van HV-eenheden uit de gedemilitariseerde zones.

Denkbaar is echter ook dat de Servische beschietingen mede verband houden met het conflict in de politieke top van de Krajina (de "Servische Republiek" in Kroatië) over de te volgen koers. Zoals gemeld is er sprake van twee stromingen, waarvan er één, onder aanvoering van premier Mikelic, voorstander blijft van onderhandelingen met de Kroatische regering over een mogelijke politieke oplossing voor de conflicten in het land. De andere stroming, die onder leiding lijkt te staan van president Martic, verzet zich tegen mogelijke compromissen met Kroatië, en acht zich in deze opstelling gesterkt door het recente Kroatische optreden tegen Sector West. Deze stroming verzet zich ook tegen de politiek van Milosevic, omdat zij vreest dat deze bereid is de belangen van de Krajina-Serviërs op te offeren aan zijn streven naar opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië".

Het is zeker niet uitgesloten dat laatstgenoemde stroming verantwoordelijk is voor de beschietingen van HV-doelen bij Sector Oost. Doel kan dan zijn om incidenten uit te lokken die kunnen leiden tot Kroatische operaties tegen de betreffende Sector. Eventuele Kroatische operaties tegen Sector Oost zouden naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een "Joegoslavische" interventie, gezien de nauwe betrekkingen tussen de Serviërs in Sector Oost en het aangrenzende deel van Servië. Vooralsnog wijst echter alles erop dat zowel de "Joegoslavische" als de Kroatische leiding een dergelijke escalatie willen voorkomen. De Kroatische legerleiding heeft onderstreept niet te zullen reageren op de Servische provocaties.

De opperbevelhebber van de SVK, Celeketic, heeft eerder deze week zijn ontslag ingediend naar aanleiding van het verlies van Sector West aan de HV. Bij die gelegenheid verweet hij de VRS, maar met name de "Joegoslavische" leiding, een gebrek aan steun waardoor het genoemde verlies onvermijdelijk zou zijn geworden. Deze kritiek op "Joegoslavië" is opmerkelijk en kan erop wijzen dat Celeketic een medestander van Martic is.

Inmiddels heeft Martic gesteld dat Mikelic niet het mandaat had om onderhandelingen te voeren met de Kroatische regering over de terugtrekking van de HV uit (de omgeving van) de Sectoren Oost en -Zuid, en de daarmee samenhangende overeenkomst tot een staakt-het-vuren tussen beide partijen. Daarmee lijkt Martic aan te geven zich militair niet gebonden te achten aan deze overeenkomst. Zoals reeds eerder gemeld, lijkt Martic over relatief veel invloed te beschikken in de SVK. De kans op nieuwe provocaties van SVK-zijde in de Sectoren Noord, Oost en Zuid lijkt derhalve groot.

Een aantal parlementariërs in de Krajina heeft een motie van wantrouwen aangekondigd tegen Mikelic op grond van het verlies van Sector West aan de HV. Denkbaar is dat dit de aanleiding vormt voor een poging van Martic c.s. om zich te ontdoen van Mikelic. Een eerdere poging daartoe was onlangs nog mislukt. Met een eventueel ontslag van de premier zou eveneens een aanval worden gedaan op Milosevic, die nauwe banden heeft met Mikelic en diens opstelling in het conflict met Kroatië steunt. Verwacht wordt derhalve dat Milosevic alles in het werk zal stellen om Mikelic in functie te houden. Een stemming over een motie van wantrouwen tegen Mikelic zou overigens een nieuwe indicatie geven over de omvang van de invloed van Milosevic binnen de Krajina.